

KULTURA

KONCERTI – Nova poznanstva s glazbom Slavenskoga, Stravinskoga i Kurta Weilla

WEILL KAO OTKRIĆE

Nenad Turkalj

Iako je vremenska podjela na stoljeća u umjetničkim zbijanjima formalno birokratska, ipak se ostvarenja u tako označenim razdobljima mogu iskazati određenim zajedničkim stilskim i sadržajnim oznakama. U tome smislu 20. stoljeće je da danas najburnije i doslovno najrevolucionarnej u svekolicu povijesti glazbe; usporedno s tehničkim i civilizacijskim dostignućima u vrtu muze Polihimije provalo je toliko novih cjevova da je u ovome času još teško pregledati i uvidjeti sve to bogatstvo.

Zato smo zahvalni Simfoničarima HRT i dirigentu Mladenu Tarbiku na koncertu Majstorskog ciklusa u četvrtak, kada je razmjerno dobro posjećenom dvoranom »Lisinskoj« zauzala suvremena glazba prošlog stoljeća, i to čak njegovih ranijih, tridesetih godina. Bila su to djela našega velikana Josipa Slavenskoga, njegova Muzika 36 slijedila je »harmonijama i disharmonijama« svjedoči jednako o godini svog nastanka kao i o samom skladatelju, genijalnom razbarušenom Medimurcu koji je naprasno kidao sve veze s glazbenom prošlošću tražeći uporno potpuno slobodu glazbenog izražavanja. I unatoč prisutnim, posebno ritmičkim obrascima folklornog porijekla, radi se o izrazito novim, gotovo ekspresionistički oblikovanim glazbenim sadržajima, koji su u ovoj izvedbi također došli do punog izražaja.

A koncertantna točka večeri bio je jedini Koncert za violinu i orkestar Igora Stravinskoga, koji se ovdje priklopio sjećanjima na glazbu 17. i 18. stoljeća, ali je ta sjećanja suživoj svom načinu glazbenog razmišljanja, stvorili djealo veoma zahtjevno za solista, s iznimno lijepim ugodom trecog stavka, označenog kao »Arija II«. Danas vodeći hrvatski violinist Goran Končar, svirajući iz nota, tehnički je suvereno iznio solističku dijoniku, surađujući prisno s dirigentom i orkestrom.

PRIJEPORI – Sindikat dubrovačkog kazališta tvrdi da je Gozze zloupotrebljao ovlasti

KAZALIŠTE U KAOSU

DUBROVNIK, 18. siječnja - U posljednje tri godine, koliko je na čelu Kazališta Marina Držića ravnatelj Marin Gozze, u toj se kući dogodio totalni kaos. Svojim je postupcima Gozze ugrozio egzistenciju zaposlenika, ali i doveo u pitanje cijelokupni položaj Kazališta zbog čega su zaposlenici odnosno Sindikat djelatnika kazališta, zatržali od gradskih vlasti da stavi veto na daljnje raspolažanje materijalnim dobrima Kazališta.

Sazetalo je to konferencije za novinare što su je u petak odzvali predstavnici Sindikata glumaca, na kojoj su ukratko iznijeli genezu problema koji su, kako se čulo, doveli do katastrofalne situacije i duga Kazališta od oko 800.000 kuna. Riječ je o tužbi od lanjskoga 1. travnja zbog neopravdano smanjenja osobnih dohodata. Spor je, doduše, riješen u korist tužitelja, no, zbog ravnateljevih žalbi, a na račun Kazališta, pojavila se i povelika

svota spomenutoga duga.

Međutim, kako se može zaključiti po riječima glumice Jasne Jukić, za većinu je da našnji problem samoga Kazališta, ključna veljača 2000., od kada je uslijedio niz ravnateljevih negativnih poteza koji su doveli, među ostalim, do osnivanja, a potom i gašenja Zaposleničkog vijeća, otvaranja i brzog zatvaranja radnog mjeseca dramaturga, dok je nakon formiranja Umjetničkog vijeća ravnatelj svojevoljno izvršio zamjenu nekih od članova. Ukratko, zbog svega navedenoga, od ravnateljke se traži preuzimanje odgovornosti za uspjeh, odnosno neuspjeh nastupajuće sezone. Na potezu je, kažu, Grad. Na novinarske upite o možebitnom podizanju kaznene prijave protiv Gozzea zbog zloupotrebe službenih ovlasti i položaja, rečeće je da se za to nema novca, ali da to može učiniti vlasnik Kazališta, Grad Dubrovnik.

Katica Cikora

Pogledao me zahvalnim pogledom, dirljiv, raščupani dječak, pred kojim se otvarala velika budućnost. I žena na portretu to je znala, vidjela je.

Nakon sat vremena proglašili su pobednika. Prvu nagradu »Salona« dobila je slika Dalibora Kićina »Žena u crnim gaćicama«.

Kiće je stajao s čašom šampanjca u ruci, razdragan i okružen mnoštvom ljubomornih kolega i ushićenih rođaka.

»Poslje će mu prići, kada se svi razidu«, pomislila sam.

Osetivši moj pogled, Kiće je podigao čašu.

– Za TO! – viknuo mi je.

– Za TO, Kiće! – uzvratila sam.

Kiće, beskrajno talentirani Kiće, izlazio je na veliki put. To je bio njegov dan.

To je bio dan »Žene u crnim gaćicama«.

To je bio moj dan. Danas sam dobila rezultate pretraaga. Tumor je bio dobročuđan. Danas sam dobila najveću nagradu u životu: život!

Ponovno sam pršla sliči. Stajala sam pred njom i gledala tako dugi dok konačno nisam shvatila tko je inspirirao mladog umjetnika. To je bila njegova muza.

Sjedala je na prijestolju Bogom danih, onih koji su svoj život posvetili Njezinom Veličanstvu – Umjetnosti. Muza u crnom pojasu nevinosti.

Proći će godine i ja ču početi pisati. Spoznat ću istinu: list papira nije bijel nego crni! Crn – jer Nadahnute spava u tamnim dubinama

Vječnosti.

Završila sam i pogledala Tanju. Ona je gledala nekamo u stranu. Njezine širom otvorene oči nalikovali su na dva svilenasta smeda leptira koji su se oprezno spustili na nepomičnu, zamisljeno licu. Ali, odjednom su leptiri mahnuli krlima i nestali.

Pred mnom je opet sjedila prijašnja Tanja i gledala me kroz snenu zavjesu trepavica.

– Tu doista ima puno mistike – rekla je, kratko uzduhnuvši.

– Naravno – mirno sam potvrdila. – Stvaralački je proces izravno vezan za to što vi zovete mistiku, a osobito kod poezije.

– I ja pišem poeziju – nastavila sam poslije kratke štunjne – pa vam iz osobnog iskustva mogu reći da mi ne pišem, nego zapisujem.

Stihovi nam dolaze astralnim kanalom. Prvi redak i kraj dobivamo otuda – prstom sam pokazala uvis – a sredina ovisi o nama samima. Ja, naravno, ne mogu tvrditi da se to kod svih tako događa, govorim o sebi.

Zašutjela sam. I Tanja je šutjela, razmišljajući o mojim riječima.

– A osim toga – nastavila sam – poznato je da inspiracija utjelovljuje muza. Što vi mislite, gdje ona obitava? Pa ne, valjda, u kontejneru na Dolcu ili pod klupom u parku. Otkuda dolazi?

– Iz tamnih dubina Vječnosti... – tihim je glasom ponovno završne riječi moje priče o ženi u crnim gaćicama.

– Naravno – složila sam se.

KNJIGE – Predstavljena knjiga Tillie Durieux »Mojih prvi devedeset godina«

SAMOZATAJNA HEROINA

Knjževni salon ZKM-a bio je posvećen sjećanju na veliku glumicu i antifašistkinju Tillu Durieux, koja je gotovo četvrt stoljeća živjela u Zagrebu

ZAGREB, 18. siječnja – Drugi Knjževni salon Zagrebačkoga kazališta mlađih bio je u četvrtak u znaku velike glumice i osebujne ličnosti svoga vremena Tillie Durieux, koja je u Zagreb provela dvadesetak godina. Objavljujući, naime, knjigu njezinih memoara pod naslovom »Mojih prvi devedeset godina«, načelnica kazališta Durieux ovim se izdanjem na neki način odužila ženi čije ime nosi, a koju je ova sredina u kojoj je proživjela težak period svoga života gotovo zaboravila. Na ovo sjetno druženje sa sjenom Tillie Durieux bili su pozvani njezini prijatelji i znanci koji su se prisjećali događaja što su ih u to doba dijelili.

Jedan od njih bio je književni i glazbeni kritičar Branko Polić, koji je o Tilli pripovjedao kao o velikoj glumici koja je 20-ih u zlatnim berlinskim godinama osvratala zavidnu glumačku karijeru. U Zagreb dolazi 1933. kao emigrant sa suprugom Židovom, napuštajući fašistički Berlin, gdje je ostala sve do 1955.

Odabrala je emigraciju kao svoju sudbinu, čija je nesreća bila samo fusnota sveopće katastrofe što se srčala na Europu njena doba. Tako je o Tilli i njenu djelovanju govorio Slobodan Šnajder, koji je o životu te nesvakidašnje ze-

ne napisao i dramu. On Tillu svrstava u planetarne nomade, koje spavaju uvijek s nespakiranim kovčevima, i povezuje je sa sudbinama još dviju velikih iskorijenjenih glumica kakve su Gemma Boić i naša suvremenica Mira Furjan. Tilli je bila poznata antifašistkinja i osvijedeno borac za ljudska prava te snažna ličnost koja je pripadala vođem književnom i kazališnom njemačkom intelektualnom krugu.

Za svoje svekoliko djelovanje ovjenčana je najvišim njemačkim odlikicima, a umr-

la je 21. veljače 1971. u devedesetoj godini života. O svoje životu i vremenu svjedoči njezina potresna memoaristica, koju su s njemačkog vršno preveli Števica Martić i Nenad Popović, čija je izdavačka kuća i objavila ovu dobrodošlu knjigu. Recimo i da se Zagreb svojim svjedočenjem sugradanski odužio podarivši Tilli u Muzeju grada Zagreba neveliku memorijalnu sobu. Većer je bila prožeta dojmljivim interpretacijama istržaka iz knjige glumice Dubravke Crnojević Carić.

Branka Džebić

Na predstavljanju Tilline memoaristike: Nenad Popović, Branko Polić, Dubravka Crnojević Carić i Slobodan Šnajder

Foto: Vjesnik/ Ranko Marković

GLAZBA – Svečano dodijeljena nagrada »Stjepan Šulek« u Hrvatskome društvu skladatelja

LAUREAT ANTUN TOMISLAV ŠABAN

Nagrada je pripala za skladbu »On the origin of species« nadahnuta istoimenim djelom Charlesa Darwina »Podrijetlo vrsta«

ZAGREB, 18. siječnja – Nagradu »Stjepan Šulek« za skladateljsko djelo za godinu 2001. dobio je Antun Tomislav Šaban (1971). Nagradena je njegova skladba »On the origin of species« nadahnuta istoimenim djelom Charlesa Darwina »Podrijetlo vrsta«.

Na dodjeli nagrade: Antun Tomislav Šaban

Foto: Vjesnik/Zlatko Kalle

Skladba je nastala godine 1998. kao dio diplomskog ispita na bečkom Glazbenom sveučilištu, na kojem je Šaban nakon studija na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (u klasi prof. Davorina Kempfa) i na Sveučilištu u Miamiu i SAD-u, završio studij, stekavši titulu magister artium.

Djelo je s uspjehom priznato godine 2000. te studijski snimljeno za Hrvatski radio. Tu smo snimku ovom prigodom svečane dodjele u petak, u dupkom punoj dvorani Hrvatskoga društva skladatelja, i čuli u izvedbi Sinfonijskoga orkestra HRT-a pod ravnateljem Mladenom Tarbukom. Uvjerili smo se u ocjenu Žirija da je to »duhovita skladba u kojoj autor postiže posebne efekte upotrebljavajući glazbu različitih epoha i stilova, simultano ili naizmjenično. Pri tome počinjujemo nijehovo izvršno poznavanje i vještvo baratanje kako pojedinim instrumentima, tako i čitavim orkestrom.«

Višnja Požgaj

Barokne jaslice: Isto se razigrana kompozicija likova

IZLOŽBE – Vrijedno priznanje u Rimu hrvatskoj tradicijskoj kulturi

ZLATNA MEDALJA HRVATSKIM JASLICAMA

Na rimskoj izložbi »100 Presepi« hrvatske jaslice u konkurenциjama među 179 zemalja svijeta osvojile zlatnu medalju

ZAGREB, 18. siječnja – Etnografski muzej odnosno izložbi »100 Presepi« u Rimu nagradjene su zlatnom medaljom za najuspješnije predstavljanje, kazalo je u petak na konferencijskoj novinarstvu kustos Etnografskoga muzeja Josip Barlek. Riječ je o izložbi koju tradicionalno organiziraju talijanske novine Rivista delle nazioni, a ove su godine u sklopu postava bile predstavljene jaslice iz 179 zemalja svijeta. Postav se od 6. prosinca prošle godine do 13. siječnja 2002. mogao razgledati u Sala Bramante u kripti Crkve Santa Maria del Popolo, a Hrvatskoj je to bilo četvrti predstavljanje na toj izložbi.

Ovoga je puta Etnografski muzej u Zagreb posredstvom veleposlanstva pri Svetoj Stolici sudjelovao sa četiri odabranu primjera hrvatskih jaslica različitih stilova. Prve od odabranih jaslica su one iz mesta Beli na otoku Cresu. One su ujedno i najstarije u hrvatskoj izložbenoj dionici. Riječ je o jaslicama izrađenim u stilu baroka i potječu iz gradinske sredine, a poklonjene su prije 50-ak godina Crkvi Marijina Očišćenja u Kandelori. Uz drevnu oslikanu kućicu – štalu sa štukaturom u bojam gipsu niže se kompozicija starih figurica od bojana podlogu. Treće jaslice su rad pučkog majstora iz Krasna u Lici Blaža Devčića (1916.–1986.). Izabrane likovne jaslice umjetnik je načinio od lipovine, a napravljene su hrvatske tradicijske ili pučke jaslice svjevero-zapadnog hrvatskog tipa koje se nadovezuju na europsku tradiciju, ali pokazuju i osebujnost i prepoznatljivost. Riječ je o jaslicama iz seljačke Plemenice kod Klenovnika, a nastale su 1932. godine u samu za sredinu karakteristično tehnički oblikovanja bojanog papira na drvenu podlogu. Treće jaslice su hrvatske tradicijske i pučke jaslice svjevero-zapadnog hrvatskog tipa koje se nadovezuju na europsku tradiciju, ali pokazuju i osebujnost i prepoznatljivost. Riječ je o jaslicama iz seljačke Plemenice kod Klenovnika, a nastale su 1932. godine u samu za sredinu karakteristično tehnički oblikovanja bojanog papira na drvenu podlogu. Treće jaslice su hrvatske tradicijske i pučke jaslice svjevero-zapadnog hrvatskog tipa koje se nadovezuju na europsku tradiciju, ali pokazuju i osebujnost i prepoznatljivost. Riječ je o jaslicama iz seljačke Plemenice kod Klenovnika, a nastale su 1932. godine u samu za sredinu karakteristično tehnički oblikovanja bojanog papira na drvenu podlogu. Treće jaslice su hrvatske tradicijske i pučke jaslice svjevero-zapadnog hrvatskog tipa koje se nadovezuju na europsku tradiciju, ali pokazuju i osebujnost i prepoznatljivost. Riječ je o jaslicama iz seljačke Plemenice kod Klenovnika, a nastale su 1932. godine u samu za sredinu karakteristično tehnički oblikovanja bojanog papira na drvenu podlogu. Treće jaslice su hrvatske tradicijske i pučke jaslice svjevero-zapadnog hrvatskog tipa koje se nadovezuju na europsku tradiciju, ali pokazu